

Za gospodarje

Maribor dne 15. avgusta 1934.

Obiranje sadja.

Kakor vsako leto, tako se tudi letos spet ponavlja stara napaka, da sadje prerano obiramo in spravljamo. Mišljena so tu predvsem jabolka. Res je, da je pomanjkanje gotovine na deželi izredno veliko in da je zato vsak dinar dobrodošel. Toda vedeti moramo, da s takim prezgodnjim obiranjem sadja škodujemo sebi in vsemu narodnemu gospodarstvu. To se je pokazalo zlasti letos, ko radi ovir pri izvozu sadja v Nemčijo ni bilo kupcev, cene zgodnjemu sadju pa so zato izredno padle. Oni sadjarji, ki niso preveč hiteli z obiranjem sadja, so imeli jabolka na drevju in so mogli lažje počakati na ureditev vprašanja radi izvoza, ne pa oni, ki so imeli jabolka že v skladiščih. Znano pa je, da se poletna jabolka izredno hitro pokvarijo, da izgubijo hitro svoj dober okus in da postanejo močnata.

Ako pa smo napravili že to napako, da smo prezgodaj obirali rano sadje, varujmo se te napake še bolj pri jesenskem in zimskem sadju. Jabolko je zrelo takrat, ko se da lahko odtrgati, ako pecelj narahlo zavijemo, ne da bi se pri tem poškodoval pecelj ali odlomil rodni les. Zunanji znaki zrelosti pa so, da začne dobivati plod drugo, navadno rahlo rumenkasto barvo, da začnejo odpadati razviti plodi, v katerih je sadni črv. Pozna se pa zrelost tudi po tem, da postanejo pečke temne barve.

Ko je sadje obrano, še navadno ni in tudi ne sme biti tako zrelo, da bi se moglo tudi že takoj uživati. Ta čas med obiranjem (**drevesna zrelost**) in med časom, ko se more sadje uživati (**užitna zrelost**), znaša pri ranem sadju samo nekaj dni in treba zato tudi zgodnje sadje prodati čimprej. Pri jesenskem sadju znaša ta čas med drevesno in užitno zrelostjo 14 dni, pri poznem sadju pa več tednov, pri nekaterih sortah celo več mesecev.

Rano sadje obiramo torej nekaj dni preje, predno je popolnoma zrelo. Ne smemo z obiranjem preveč hiteti, pa tudi ne moremo predolgo čakati, da bi pri tem izgubilo sadje svoj dober okus.

Tudi jesenska jabolka obiramo, ko še niso dosegla užitne zrelosti, biti pa morajo plodovi popolnoma razviti in so pečke pri njih že temne. Te vrste sadja dosežejo užitno zrelost v drugi polovici septembra, oktobra in v prvi polovici novembra.

Najvažnejše za naše razmere je pozno sadje, ki nikdar ne doseže na drevesu užitne zrelosti. Vendar pa je ravno pri tem sadju izredne važnosti, da ostane na drevju čimdalje, ker je odvisna od tega njegova trpežnost, s tem pa tudi njegova cena. Ravno zadnji dnevi dozorevanja na drevesu so izredno važni, ker takrat jabolka pridobijo še največ na svoji teži, dobijo pa tudi voščeno prevlako, da se nato lažje obvarujejo pred izhlapevanjem in pred različnimi boleznimi.

Zato se moramo držati pri obiranju sadja načela: obirajmo čim pozneje, da bo sadje boljše, čim bolj trpežno in da bomo dosegli čim boljše cene.

★

Sadjarji, pazite na to!

Letos je precej otežkočena sadna kupčija. Upamo, da bomo mogli ob svojem času dokazati, kdo je zakrivil, da je nastal zastoj v izvozu zgodnjega sadja in da je cena padla. Na tem mestu prosimo trgovce po deželi, naj gledajo na to, da bo kmet imel visoke cene, ker bo potem lažje več blaga, ki ga že nujno potrebuje, nakupil. Sadjarji, opazujte, kdo izmed prekupcev kvari cene, javite nam vsak nedostatek, sadje mora dati vsaj nekaj denarja Slovenskim goricam, zato moramo pijavke ljudskega premoženja odstraniti! Poleg tega pazite še na sledeče:

1. Predno prodate večjo količino sadja, poizvejte za ceno. »Slov. Gospodar« bo

sicer priobčil cene, toda kot tednik ne more imeti dnevnih cen! Pomagajte v tem oziru drug drugemu in se obvestite glede cen med seboj, da boste dosegli primerne cene za jabolka.

2. Kupčije sklepajte vedno ali pred pričami ali pismeno! Žalostno je, da razni nakupovalci ne držijo dane besede, zato se je treba na tak način zavarovati.

3. Blago oddajajte samo proti gotovini! Trgovina dandanes povsod zahteva le gotovino, pri sadju pa je to še bolj važno, posebno, ako prodajaš trgovcu, ki ga ne poznaš!

4. Pazite na to, da boste dali blago, kakor ste sklenili v pogodbi! Označite v kupni pogodbi, kako blago ste prodali. Ugotovili smo, da se kmetu, ko blago pripelje, začne isto zavračati, češ, takega nisem kupil. In potem ostanek plača za sramotno ceno, ker kmet noče blaga domov peljati. Trgovina s sadjem razlikuje: namizno sadje, ki mora biti obrano, vsaka vrsta zase sortirana (cena je visoka!); tržno sadje, mora biti tudi obrano, je lahko razne debelosti, več ali manj sortirano (navadne cene).

Gospodarsko sadje, ki ga uporabijo za pijačo ali predelavo v marmelado, mešano, manj zrelo, obtolčeno, ali ne nagnito.

*

Tržne cene v Ljubljani in Mariboru.

Tržne cene so označene tako, kakor veljajo na trgu ali na sejmi v Ljubljani in Mariboru pri nadrobni prodaji in so posnete po tržnih poročilih teh mest. Cene na deželi in pri kupčiji na debelo so nižje.

Žitni in drugi pridelki:

Pšenica 1 q: Ljubljana Din 170 do 185, Maribor Din 110 do 120; rž 1 q: Ljubljana Din 120 do 130, Maribor Din 90; ječmen 1 q: Ljubljana Din 140 do 165, Maribor Din 100 do 150; oves 1 q: Ljubljana Din 140 do 165, Maribor Din 120 do 150; proso 1 q: Ljubljana Din 140 do 165, Maribor Din 140 do 200; kuzuza (nova) 1 q: Ljubljana Din 150 do 160, Maribor Din 110 do 150; ajda 1 q: Ljubljana Din 135 do 150; fižol, ribničan 1 q: Ljubljana Din 225 do 250, Maribor Din 150 do 350; fižol, prepeličar 1 q: Ljubljana Din 275 do 325, Maribor Din 150 do 350; krompir nov

1 kg: Din 0.75 do 1, Maribor Din 1 do 1.50.

Seno in slama:

Sladko seno 1 q: Ljubljana Din 40, Maribor Din 28 do 30; kislo seno 1 q: Ljubljana Din 35, Maribor Din 25; pšenična slama 1 q: Ljubljana Din 35, Maribor Din 20 do 22.

Goveja živina:

Voli I. žive teže 1 kg: Ljubljana Din 3 do 4, Maribor Din 3 do 3.75; voli II. žive teže 1 kg: Ljubljana Din 2.50 do 3, Maribor Din 2 do 2.50; krave, debele 1 kg: Ljubljana Din 2.50 do 3.50, Maribor Din 2.50 do 3.50; krave, klobasarice 1 kg: Ljubljana Din 1.50 do 2.50, Maribor Din 1.50 do 2; teleta 1 kg: Ljubljana Din 4.50 do 5, Maribor Din 4 do 4.50.

Prašiči:

Pet do devet tednov stari kom.: Ljubljana Din 180, Maribor Din 95 do 150; tri do štiri mesece stari kom.: Ljubljana Din 200 do 300, Maribor Din 250 do 300; pet do sedem mesecev stari kom.: Ljubljana Din 300 do 380, Maribor Din 320 do 380; debel žive teže 1 kg: Ljubljana Din 5.50 do 6.50, Maribor Din 5 do 6; debel mrtve teže 1 kg: Ljubljana Din 9 do 10, Maribor Din 8.50 do 10.

Perutnina:

Piščanec kom.: Ljubljana Din 10 do 15, Maribor Din 15 do 50; kokoš kom.: Ljubljana Din 15 do 20, Maribor Din 20 do 30.

Mleko, maslo, sir, jajca in med:

Mleko 1 l: Ljubljana Din 2 do 2.25, Maribor Din 1.50 do 1.75; smetana sladka 1 l: Maribor Din 16 do 20; čajno maslo 1 kg: Ljubljana Din 28 do 36, Maribor Din 24 do 32; surovo maslo 1 kg: Ljubljana Din 24 do 26, Maribor Din 20 do 24; polementalski sir 1 kg: Ljubljana Din 20, Maribor Din 22 do 30; sirček domači 1 kg: Ljubljana Din 6 do 7, Maribor Din 5 do 6; jajca kom.: Ljubljana Din 0.80 do 0.90, Maribor Din 0.66 do 1.20; med 1 kg: Ljubljana Din 16 do 20, Maribor Din 15 do 20.

Kurivo:

Trda drva 1 m³: Ljubljana Din 105 do 120, Maribor Din 90 do 100; mehka drva 1 m³: Ljubljana Din 70, Maribor Din 60 do 80.

Sadje:

Jabolka 1 kg: Ljubljana Din 3 do 6, Maribor Din 3 do 4; hruške 1 kg: Ljubljana Din 3 do 8, Maribor Din 3 do 4; češplje 1 kg: Ljubljana Din 4 do 6, Maribor Din 4 do 5; orehi 1 kg: Maribor Din 10; breskve 1 kg: Ljubljana Din 6 do 16, Maribor Din 7 do 10.

*

Zakaj vlada nezadovoljstvo.

Ljubljanski »Trgovski list« od 2. avgusta 1934 je objavil naslednji članek, ki je podučen za kmeta, obrtnika in trgovca in radi tega smo ga ponatisnili v našem listu.

Veliki krivci, večinoma tujci — ostajajo brez kazni.

Ni le beseda, če se govori o težkih časih, kajti že samo veliko nazadovanje števila trgovin in obrtniških delavnic dokazuje, da preživlja naše narodno gospodarstvo obupno težke čase. V takšnih časih, ko povsodi manjka denarja, pa je ljudstvo zlasti občutljivo, če vidi, kako se ponekod zapravlja državni denar. Še bolj pa so ogorčeni ljudje, kadar slišijo, da izkazuje veliko tuje podjetje 28 milijonov kosmatega dobička in kljub temu par desetisoč izgube, samo da mu ni treba plačevati davkov. Dočim morajo posebno manjši podjetniki v polni meri nositi davčno breme, se velika tuja podjetja izmuznejo. Čisto naravno pa je tudi, če so ljudje ogorčeni, kadar slišijo za razne afere, a zaman pričakujejo na obsodbo krivcev. To ljudsko ogorčenje je treba upoštevati v večji meri, kakor se je doslej upoštevalo, ker je žaljen pravni čut ljudstva, če se že ne napravi konec vsem tem nerednostim.

Ne morejo pa tudi biti ljudje ravnodušni, če vidijo, kako se še vedno na najboljše plačanih mestih šopirijo tujci, pa čeprav je imel zlasti naš narod z njimi le žalostne izkušnje. O vsem tem je napisal »Jugoslovanski Lloyd« zelo umestne besede in opozoril, kako bi se moralo z vso odločnostjo in doslednostjo gledati na to, da zaradi osebnih interesov posameznikov ne bi nikdar smele trpeti koristi celote. Kako pa te koristi le prepogosto trpe, navaja tudi glasilo zagrebških gospodarskih krogov par primerov.

Čeprav so ti večinoma že znani, le preveč znani, naj jih navedemo tudi mi:

»Tudi mi smo zapisali — piše »Jugoslovanski Lloyd« — kako je nedavno neki priseljeni grško-židovski bankir Neham v Beogradu tihotapil na desetine kilogramov zlata v Budimpešto.

Neki pariški novinar Grosz, ki je našel zveze z nekim rojakom v Koprivnici, je tihotapil težke vsote dinarjev čez mejo. Direktor tvornice špirta »Všetačke« v Beogradu, neki Bernhard Farkaš je tihotapil in poneverjal velike vsote na razne načine in potem ubežal s pridobljenimi milijoni v Pešto.

Davčne oblasti so zalotile v Rumiji javnega beležnika in advokata dr. Fischerja, ki je leta dolgo služil pri milijonskih transakcijah milijonske zneske, davek pa plačeval kakor najbolj navađen odvetnik.

Podjetje Batugnoles, ki gradi naše železnice, se je bavilo s tihotapstvom benčina.

Z aferami nekaterih gozdnih industrij in njihovih zastopnikov se že mesece polnijo časopisi in tudi vsa javnost, ki že ne šepeta več, temveč kar kriči.

Bivši minister za pravosodje dr. Ljotić piše v »Otadžbini« ob priliki znanih razprav o gradnji naših železnic tudi naslednje:

»Čujemo, da mislijo pristojni — težko osupnjeni zaradi dogovora z Lozingerovo skupino, ki je prava naslednica skupine American Construct Company — zahtevati uničenje dogovora. Naj jim pomagamo! Naj poiščejo na okrožnem sodišču za mesto Beograd akt tistega bivšega člana oblastnega odbora požarevaške oblasti — ki se od junija 1931 nahaja na tem sodišču — ker je za 100.000 dolarjev provizije podpisal v imenu oblasti ta dogovor ter naj store dvoje: naj zahtevajo čim hitrejše rešitev že tri leta trajajoče preiskave te — s pismenimi dokazi dokazane — krivde obenem naj se takoj obvesti državni prvobranitelj, da se kot zasebni interesiranec pridruži kazenskega postopanju ter zahteva uničenje vsega, na prevari lastnega opolnomočenca zasnovanega posla.

In tako bi mogli ves dan naštevati razne afere, ki jasno govore, od kje izhajajo naše finančne težkoče in krize. Davkov ne plačujejo oni, ki največ zaslužijo, zaradi tega pa padajo vsa bremena na

kmete in male ljudi. Zato pada konzum, zato pada produkcija, zato nazaduje trgovina. Tako se širi ogorčenje, ki zahteva, da se zaščitijo koristi celote in da se postavijo nad osebne interese posameznikov.»

Tako »Jugoslovanski Lloyd«! Njegovim izvajanjem pač ni treba nič drugega dostaviti, kakor: Tako je! Naj se že napravi red!

Razna obvesčila.

Banovinska kmetijska šola v Sv. Juriju pri Celju sporoča, da se zaključí letošnje šolsko leto z 12. septembrom, novo šolsko leto se pa začne 24. septembra. Da je mogoče prošnje predložiti pravočasno kraljevski banski upravi v pregled in odobritev in da morejo tudi sreski kmetijski odbori pravočasno sklepati glede podpor za prosilce svojega sreza, poziva uprava ponovno starše in prosilce, da čimprej vložijo prošnje za sprejem v celoletno kmetijsko šolo na zavodu. Ob enem naproša uprava tudi podeželsko duhovščino, učiteljstvo, občine, sreske kmetijske referente in druge faktorje po deželi, da opozore primerne kmetijske fante na vstop v kmetijsko šolo. Prošnje z Din 5 kolekovane je treba vložiti na upravo šole najpozneje do 20. avgusta ter priložili krstni list, domovnico, zadnje šolsko spričevalo, нравstveno spričevalo in uverenje, oziroma potrdilo o premoženjskem stanju staršev prosilca.

Tečaj za sortiranje in vkladanje sadja se vrši v četrtek, dne 13. septembra t. l. na banovinski sadjarski in vinarski šoli v Mariboru. Tečaj je teoretičen in praktičen ter traja od 8. do 12. in od 14. do 18. ure. Udeležbo je javiti z dopisnico do 10. septembra ravnateljstvu šole.

Jugoslovanski les izgublja italijanski trg. Jugoslovanski les izgublja glavno tržišče, ki je v Italiji. Še leta 1929 je šlo 44% izvoza jugoslovanskega lesa v Italijo, leta 1933 samo še 33%. V tem letu je treba računati na novo zmanjšanje izvoza jugoslovanskega lesa v Italijo. Italija uvaža čedalje več avstrijskega lesa in nekaj ruskega. Da bi jugoslovanski les mogel konkurirati, bi morala vlada znižati železniške dovozne tarife in druga bremena. Nadalje bi morala prilagoditi ceno dinarja mednarodni

vrednosti dinarja. Tudi sporazum s Francijo ni prinesel nikakih ugodnosti za les. Španija je nedavno kontingentirala uvoz lesa in je pri tem največje ugodnosti dovolila Franciji. Verjetno je zato, da se bo izvoz jugoslovanskega lesa še skrčil.

Obremenitev lesa. Po statističnih podatkih je razvidno, da obremenjuje naš les kar 12 javnih bremen. K tem bremenom pride za one, ki prodajajo les v Maribor, Celje ali Ljubljano, še 13. breme, to je mestna užitnina. Ni čudno torej, da naši gozdovi donajajo le male čiste donose, deloma pa ne plačajo niti dela in raznih davkov.

Žitni monopol tudi v Poljski in Čehoslovaški. Vladi na Poljskem in v Čehoslovaški sta izdali zakone, po katerih se uvaja v teh državah žitni monopol. Želimo samo, da bi prinesla ta dva monopola prebivalstvu manj razočaranja in škode, kakor pa bivši žitni monopol pri nas.

Izvoz pšenice in PRIZAD. Ministrski svet je sklenil, da smejo pri nas poleg privilegirane izvoznega društva (skrajšano PRIZAD) izvažati pšenico tudi za druge in privatni izvozniki. Do sedaj je smel samo Prizad izvažati pšenico in izdajati izvoznice. Isto pravico ima Prizad tudi pri izvozu sadja v Nemčijo. Kakor je bilo potrebno, da dobijo pravico izvoza pšenice zadruga in izvozniki, ravno tako bi bilo potrebno in za sadjarje koristno, da dobijo pravico izvoza sadja v Nemčijo tudi zadruga in privatni izvozniki.

Cene živinski krmi poskočile. Severne države v Evropi letos hudo trpijo vsled suše in med temi je tudi Čehoslovaška. Suša je hudo udarila živinsko krmo, katere primanjkuje. Čehoslovaki kupujejo pri nas seno, otavo in posebno še lucerno, kolikor je dobijo. Cene živinski krmi so poskočile od 28 Din na 45—47 Din in še bodo rasle. Kmetje, ki ste založeni s krmo, držite se primernih cen, da vam bo vsaj travnik vrgel nekaj, češar letos ne bosta dala sadovnjak in vinograd.

Zahtevajte povsod

»Slovenskega gospodarja«!